

DAVLAT-XUSUSIY SHERIKLIK MEXANIZMLARI ORQALI JAMOAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASH: NAZARIY-HUQUQIY YONDASHUV**Saidov Sharofiddin Abdug'aniyevich**

O'zbekiston Respublikasi Jamoat xavfsizligi universiteti mustaqil izlanuvchisi.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18358502>

Annotatsiya. Maqolada jamoat xavfsizligini ta'minlash tizimida davlat-xususiy sheriklik (DXSh) institutining nazariy asoslari va konseptual modeli tahlil qilinadi. DXShning "xizmat ko'rsatish davlatchiligi" (service-oriented governance), risklarni taqsimlash, samaradorlik va hisobdorlik tamoyillari bilan uzviy bog'liqligi asoslab beriladi. Tadqiqotda xavfsizlik sohasida DXShning qo'llanish chegaralari, davlatning "monopol vakolati" saqlanadigan yo'nalishlar hamda xususiy sektor jalb etilishi mumkin bo'lgan funksiyalar (infratuzilma, texnologiyalar, servis va logistika) nazariy jihatdan ajratib ko'rsatiladi. Shuningdek, shartnomaviy dizayn, KPI va SLA indikatorlari, ma'lumotlar xavfsizligi, manfaatlar to'qnashuvi va ijtimoiy legitimlik kabi muhim risklar nazariy-huquqiy mezonlar asosida yoritiladi. Maqola yakunida DXSh asosida jamoat xavfsizligini ta'minlash bo'yicha institutsional arxitektura va normativ tartibga solishni takomillashtirishga doir ilmiy-amaliy xulosalar shakllantiriladi.

Kalit so'zlar: davlat-xususiy sheriklik; jamoat xavfsizligi; xavfsizlik governance; risklarni taqsimlash; shartnomaviy mexanizm; KPI/SLA; ma'lumotlar xavfsizligi; hisobdorlik.

Аннотация. В статье анализируются теоретические и концептуальные основы обеспечения общественной безопасности на базе государственно-частного партнёрства (ГЧП). Обосновывается взаимосвязь ГЧП с принципами результативного управления, распределения рисков, эффективности и публичной подотчётности. Выделяются границы применимости ГЧП в сфере безопасности: направления, сохраняющие исключительные полномочия государства, и функциональные блоки, допускающие участие частного сектора (инфраструктура, технологические решения, сервисно-логистическое обеспечение). Рассматриваются ключевые элементы договорного дизайна, системы KPI и SLA, а также риски правового и этического характера: защита данных, конфликт интересов, соразмерность вмешательства и общественная легитимность. В заключении сформулированы научно-практические выводы о развитии институциональной архитектуры и совершенствовании нормативного регулирования ГЧП в целях устойчивого повышения уровня общественной безопасности.

Ключевые слова: государственно-частное партнёрство; общественная безопасность; управление в сфере безопасности; распределение рисков; договорные механизмы; KPI/SLA; защита данных; подотчётность.

Abstract. This article examines the theoretical and conceptual foundations of ensuring public safety through public-private partnerships (PPPs). It demonstrates how PPPs align with results-based governance, risk allocation, efficiency, and public accountability. The study delineates the boundaries of PPP applicability in the security domain by distinguishing areas that remain within the state's exclusive mandate from functions where private-sector engagement is feasible (infrastructure, technology solutions, service delivery, and logistics). Particular attention is given to contract design, performance management tools (KPIs and SLAs), and major legal and ethical risks, including data protection, conflicts of interest, proportionality of interventions, and social legitimacy. The article concludes with policy-oriented implications for strengthening the institutional architecture and improving the regulatory framework for PPP-based public safety initiatives.

Keywords: public-private partnership; public safety; security governance; risk allocation; contract design; KPI/SLA; data protection; accountability.

Dunyo mamlakatlarida sodir etilgan davlat to'ntarishga urinishlar, lokal urushlar, muayyan xalqaro huquq subyektlariga nisbatan qo'llanilayotgan iqtisodiy sanksiya choralari natijasida yuzaga kelayotgan ommaviy tartibsizliklar davlatlarning tinchligi va osoyishtaligiga bo'lgan har qanday tahdidlarning oldini olish va jamoat xavfsizligini ta'minlash sohasida Qurolli Kuchlar harbiy tuzilmalarining faoliyatini tashkiliy-huquqiy asoslarini rivojlantirishni taqozo etmoqda. Bugungi kunda, doimiy ravishda kechayotgan o'zgarishlar va ular bilan bog'liq real hamda ehtimoliy tahdidlar sharoitida milliy xavfsizlikning asosiy yo'nalishlaridan biri hisoblangan jamoat xavfsizligini ta'minlashga jalb qilinadigan vakolatli davlat organlari kuch va vositalarining doimiy tayyorligini ta'minlash, tezkorligini oshirish, moddiy-texnik ta'minotini mustahkamlash, shuningdek, ularning shaxsiy tarkibini huquqiy va ijtimoiy himoyalash darajasini oshirish, faoliyatining huquqiy asoslarini takomillashtirish dolzarb ekanligini ko'rsatmoqda.

Mamlakatimizda aholining tinch va osoyishta hayotini ta'minlash hamda jamiyatimizda qonunga itoatkorlik va jamoat xavfsizligi madaniyatini shakllantirish sohasiga alohida ahamiyat berilmoqda. "2022 – 2026 yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi"da "mamlakatimiz xavfsizligi va mudofaa salohiyatini kuchaytirish, jamoat xavfsizligini ta'minlash, huquqbuzarliklarning sodir etilishiga sabab bo'lgan shart-sharoitlarni o'z vaqtida aniqlash va bartaraf etishning samarali tizimini yaratish"¹ ustuvor yo'nalish sifatida belgilanganligi, milliy xavfsizlikning asosiy yo'nalishlaridan biri hisoblangan jamoat xavfsizligini ta'minlash sohasidagi qonunchilik hujjatlarini takomillashtirishni, Jamoat xavfsizligini ta'minlashni davlat-xususiy sheriklik asosida tashkil etishni, davlat organlarining jamoat xavfsizligini ta'minlashga qaratilgan faoliyatini ilmiy tadqiq etish zarurligini taqozo etmoqda.

Jamoat xavfsizligini ta'minlashni davlat-xususiy sheriklik asosida tashkil etish masalasini yoritishdan oldin, "jamoat tartibi", "jamoat xavfsizligi" va davlat-xususiy sherikchilik" tushunchalarini qo'llash sohasi va obyektlarining farqlari va o'zaro bog'liqligi haqida turli fikr va mulohazalarni tahlil etish maqsadga muvofiq.

Ta'kidlash joizki, tadqiqot ishlarini tahlil qilish natijasida huquqshunos olimlar "jamoat tartibi" va "jamoat xavfsizligi" tushunchalarini qo'llash sohasi va obyektlarining farqlari va o'zaro bog'liqligi haqida turli fikr va mulohazalarni bildiradilar. Jumladan, "jamoat xavfsizligi"ni B.T.Xamxoev "boshqa odamlar hayoti va sog'lig'ini himoya qilish, mansabdor shaxslar yoki ayrim fuqarolarning aybi bilan bog'liq binolar, inshootlarning vayron bo'lishi yoki shikastlanishi natijasida boshqalar uchun xavf tug'dirishi mumkin bo'lgan oqibatlarining oldini olish maqsadida davlat tomonidan belgilangan maxsus tashkiliy-texnik qoidalarga qat'iy rioya qilish va amalga oshirishga asoslangan munosabatlar tizimidir" mazmunida, avstriyalik olim I.Peters "shaxs tomonidan jamiyatda yurish-turishning barcha tartibga solingan va yozilmagan qoidalariga rioya qilishi, shuningdek davlat va fuqarolarning o'zaro bir makonda faoliyat yuritishi va yashashining asosiy sharti bo'lgan qoidalarining majmui" mazmunida baholagan bo'lsa, rus olimlari G.A.Tumanov va V.I.Friskolar "jamoat xavfsizligi"

¹ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги "2022-2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг тараққиёт стратегияси тўғрисида"ги ПФ-60-сон Фармони // <https://lex.uz/docs/5841063>.

tushunchasini inson hayoti, sog'lig'i, moddiy qadriyatlari va atrof muhitga xavf soladigan tahdidlarni oldini olish va bartaraf etish maqsadida huquqiy va tashkiliy-texnik me'yorlar bilan tartibga solinadigan yuqori darajadagi vositalar bilan, L.M.Rozin esa, jamiyat uchun xavf solish darajasi yuqori bo'lgan tabiiy va boshqa favqulodda vaziyatlar bilan bog'liq maxsus sharoitlarni yuzaga keltiruvchi munosabatlar tizimi bilan bog'laydi².

Ba'zilar jamoat tartibi va jamoat xavfsizligini bir xil tushunchalar deb hisoblashadi, boshqalari jamoat tartibini jamoat xavfsizligidan kengroq deb hisoblashadi, boshqalari esa jamoat xavfsizligini jamoat tartibidan ko'ra kengroq tushunchadir deb ta'kidlaydilar. Xususan, huquqshunos olim D.M.Mirazov "jamoat tartibi" va "jamoat xavfsizligi" tushunchalari o'rtasidagi sezilarli farqlar ushbu hodisalarni tartibga solishning me'yoriy vositalari bilan bog'liqligini, Ye.V.Samanyuk "jamoat tartibi" va "jamoat xavfsizligi" tushunchalari bir-biri bilan chambarchas bog'liqligini, A.V.Tochka "jamoat xavfsizligi va jamoat tartibi bir yo'nalishda harakat qiladi, jamiyatning normal mavjudligini ta'minlaydi va ijtimoiy mexanizmning barcha tarkibiy qismlari kabi bir-biriga bog'liq"³ligini ta'kidlagan.

Professor M.X.Rustambaevning ta'kidlashicha, "jamoat tartibi – fuqarolarning xavfsizligi va tinchligini, boshqalarning mol-mulkini saqlashni, davlat, jamoat va boshqa korxonalar, muassasalar va tashkilotlarning normal ishlashini ta'minlaydigan odamlar o'rtasidagi huquq va axloqiy munosabatlarga asoslangan tartib", "jamoat xavfsizligi jamiyat hayotining xavfsiz shartlaridir, ya'ni fuqarolarning daxlsizligi, hayoti va sog'lig'ini, jismoniy va yuridik shaxslarning mulkiy manfaatlarini, har qanday davlat yoki jamoat tuzilmalarining normal ishlashini ta'minlaydigan ijtimoiy munosabatlardir"⁴.

F.K.Xujamberdiev tomonidan "jamoat xavfsizligi" tushunchasiga "shaxslar, jamiyat va davlat xavfsizligini ta'minlash, inson huquq va erkinliklarini ro'yobga chiqarish hamda aholini har qanday tajovuzlardan himoya qilishning, o'zida xavfsizlik, sog'liq va atrof-muhitni muhofaza qilish tizimlarini mujassam etuvchi holatidir"⁵ mazmunida mualliflik ta'rifi berilgan.

Jamoat xavfsizligi masalasi dunyoning barcha davlatlari tomonidan eng ustuvor vazifa sifatida qaraladi. Zamonaviy dunyoda urushning yangi shakllari (axborot, gibrid va boshqalar) paydo bo'lishi munosabati bilan bu muammoning ahamiyati har doimgidan ham dolzarb ahamiyat kasb etmoqda⁶.

² Хамхоев Б.Т. Проблемы определения общественной безопасности. Административное право и процесс, 2011, №7. Peters I. Lehrbuch der Verwaltungsrecht. – Frankfurt a/M., 1999. – С.377. Туманов Г.А., Фризко В.И. Общественная безопасность и ее обеспечение в экстремальных условиях // Советское государство и право. 1989. № 5. С. 5–23. Розин Л.М. Вопросы юрисдикционной деятельности органов внутренних дел. Административное право / под ред. Л.Л.Попова. М., 1983. 178 с.

³ Mirazov D.M. Theoretical analysis of the concepts of public order and public safety: their relationship and difference // Scientific-practical journal of "Public safety". – 2022. – №1. – Р. 64. Точка А.В. Преступления против общественного порядка: криминализация, систематизация, уголовно-правовое содержание: дисс. к. ю. н. – Краснодар, 2014. – С. 70.

⁴ Рустамбаев М.Х. Курс уголовного права Республики Узбекистан. Особенная часть. Том 5: Преступления против правосудия, общественной безопасности и общественного порядка, порядка несения военной службы. Учебник для ВУЗов. 2-е издание, дополненное и переработанное – Т.: Военно-технический институт Национальной гвардии Республики Узбекистан, 2018. – С.60.

⁵ Хўжамбердиев Ф.К., Ўзбекистон Республикаси Миллий гвардиясининг жамоат хавфсизлигини таъминлаш фаолиятини ҳукукий асосларини такомиллаштириш. Юрид.ф.ф.д.(PhD) автореф. ЎР ЖХУ, 2023.

⁶ М.Б.Қодиоров, Қ.А.Мақсудов "Миллий гвардия тизимида жамоат хавфсизлиги таъминлашнинг назарий методологик таҳлили" // Ўзбекистон Республикаси Жамоат хавфсизлиги университети. Жамоат хавфсизлиги илмий-амалий журнал. 2022, 1-сон. Б.83.

Darhaqiqat, bugungi globallashuv jarayonida mamlakatimizda jamoat xavfsizligini ta'minlash tushunchasi keng qo'llanila boshlandi, bunga asosiy omillar etib quyidagilarni ko'rsatishimiz mumkin:

birinchidan, insoniyat duch kelayotgan umumbashariy muammolar, jumladan: ekologik muammolar, pandemik kassaliklar, radikalizm, ekstremizm va terrorizm, odam savdosi, narkotrafik kabi transmilliy jinoyatlar va boshqalar. 2019 yilda boshlangan Covid-19 koronavirus pandemiyasi bunga yaqqol misol bo'la oladi. Rasmiy ma'lumotlarga ko'ra 2023 yilning 9 mart kuniga qadar butun dunyoda Covid-19 koronavirus infeksiyasining turli shtamlari bilan zararlangan insonlarning soni 681.210.573 kishini, vafot etganlar esa 6.809.440 kishini tashkil qiladi⁷.

ikkinchidan, so'ngi yillarda tobora kuchayib va ko'payib borayotgan rangli inqiloblar, davlat to'ntarishlari, ommaviy tartibsizliklar, jumladan Suriya⁸, Turkiya⁹, Liviya¹⁰, Ukraina¹¹, Belarus¹², Qozog'iston¹³ va boshqa davlatlarda sodir etilgan rangli inqiloblar va davlatlarni to'ntarishga urinishlarni misol tariqasida keltirib o'tishimiz mumkin. Ma'lumotlarga qaraganda, 2000 yilda hozirgi kunga qadar 50ga yaqin inqiloblar (rangli inqiloblar) va davlat to'ntarishlari sodir bo'lgan, buning natijasida millionlab insonlar qurbon bo'lgan, BMTning rasmiy ma'lumotlariga ko'ra 2020 yilning oxiriga kelib yer yuzidagi qochqinlar soni 82,4 mln kishini tashkil qilgan bo'lsa, 2021 yilga kelib bo' ko'rsatkich 84 mln kishini va 2022 yilning oxiriga kelib bu ko'rsatkich 108.4 mln kishini tashkil qilgan¹⁴.

uchinchidan, ommaviy migratsiya va axborot almashish jarayonlarining kengayib hamda tezlashib borayotganligi ham jinoyatchilikning, xususan uning xalqaro uyushgan shakllarining kengayib borishiga xizmat qilmoqda.

Bunday vaziyatda jamiyatda jamoat tartibini saqlash va xavfsizlikni ta'minlash, huquqbuzarliklar va jinoyatlarni oldini olish eng dolzarb masalalardan biri bo'lib hisoblanadi.

Darhaqiqat, "jamoat xavfsizligi" va "jamoat tartibi" tushunchalari bilan bir qatorda so'ngi yillarda yangi tushuncha sifatida yangrayotgan "davlat-xususiy sherikchilik" sohasi bo'yicha ko'plab insonlarda, hattoki yuristlar orasida ham bir qator savollar tug'ilmoqda.

O'zbekiston Respublikasining "Davlat-xususiy sheriklik to'g'risida"gi qonuniga ko'ra, "davlat-xususiy sheriklik" tushunchasiga "davlat sherigi va xususiy sherikning muayyan muddatga yuridik jihatdan rasmiylashtirilgan, davlat-xususiy sheriklik

⁷ <https://index.minfin.com.ua/reference/coronavirus/geography/> (мурожаат санаси 24.04.2022 йил);

⁸ Манойло А.В. Сирийский тупик «Арабской весны» научная статья. // <https://cyberleninka.ru/> (мурожаат санаси 11.08.2023 йил);

⁹ Военный переворот в Турции: хроника событий и последствия // <https://realnoevremya.ru> (мурожаат санаси 11.08.2023 йил);

¹⁰ Крутин С.В. «Арабская весна» для Муаммара Каддафи И Башара Асада научная статья. // <https://cyberleninka.ru/> (мурожаат санаси 11.08.2023 йил);

¹¹ Чешинт А.А. Украинский проект: от политического романтизма к национальной катастрофе научная статья. // <https://cyberleninka.ru/> (мурожаат санаси 11.08.2023 йил);

¹² Парма Р.В., Давыдова М. А., Сушкевич М. А., Копытина Е. А. Социальные и политические факторы массовых политических протестов в Российской Федерации и Республике Беларусь 2020–2021 ГГ. Известия ТулГУ. Гуманитарные науки. 2021. Вып. 4, научная статья. // <https://cyberleninka.ru/> (мурожаат санаси 11.08.2023 йил);

¹³ Протесты в Казахстане материалы свободной энциклопедии // <https://ru.wikipedia.org> (мурожаат санаси 11.08.2023 йил).

¹⁴ <https://www.unhcr.org/ru/stats/> Агентство по делам беженцев ООН (России)

loyihasini amalga oshirish uchun o'z resurslarini birlashtirishga asoslangan hamkorligi"¹⁵ mazmunida huquqiy ta'rif berilgan.

Davlat-xususiy sheriklik instituti vujudga kelganidan beri dunyodagi tobora ko'proq hukumatlar ushbu siyosatni amalga oshirishga, ayniqsa, jamoat xavfsizligi sohasiga katta qiziqish bildirmoqda. Biroq, davlat-xususiy sheriklikni amalga oshirish darajasi hamma yerda bir xil emas. Ba'zi mamlakatlarda davlat-xususiy sheriklik bozorining sezilarli darajada o'sib borayotgani kuzatilmoqda, boshqalarida esa uni amalga oshirish uchun hali qulay sharoit ham, zarur siyosat ham yaratilmagan deb xisoblashadi.

Hozirgi vaqtda davlat va xususiy sektor o'rtasida yaxshi muvofiqlashtirilgan sheriklik bo'lmasa, davlatning strategik maqsadlariga erishib ham, uni barqaror rivojlantirib ham bo'lmasligi tobora ravshanlashib bormoqda. Jamoat xavfsizligini ta'minlash sohada davlat-xususiy sheriklikning dolzarbligi bugungi globalashuv hamda fan va texnika taraqqiyoti, Internet va ijtimoiy tarmoqlarning kengayib borayotgani bilan bog'liq. Bugungi sharoitda fuqarolar hayoti va mol-mulkining xavfsizligini ta'minlash, ularni turli tahdidlardan muhofaza qilish, ijtimoiy muhitning tinch va barqaror bo'lishiga erishish, jamoat xavfsizligi sohasida yuqori natijalarga erishish vazifalari davlat va xususiy sheriklarning o'zaro hamkorligini yanada dolzarblashtirmoqda.

Bugungi kunda jamoat xavfsizligini ta'minlash bo'yicha milliy tajribada davlat-xususiy sheriklik samarali tatbiq etilmagan. Jamoat xavfsizligini davlat-xususiy sheriklik asosida huquqiy tartibga solishning samarali shakllarini ishlab chiqish dolzarb ahamiyatga ega. Chunki, jahon tajribasini hisobga olgan holda, aynan davlat-xususiy sheriklik mamlakatda barcha sohalar kabi, jamoat xavfsizligini samarali ta'minlashni hal etish imkonini beradi.

Biroq, O'zbekiston Respublikasining "Davlat-xususiy sheriklik to'g'risida"gi qonun¹⁶ va boshqa qonunchilik milliy bazasiga qaramay, O'zbekistonda davlat-xususiy sheriklik samaradorligi hozirgi kunda yetarlicha rivojlanmagan. Bu holat qonunchilikka tuzatishlar kiritish orqali davlat-xususiy sheriklik asosida jamoat xavfsizligini ta'minlash sohasini huquqiy tartibga solishni takomillashtirish zarurligini ko'rsatadi. Muammoning mohiyatini tushunish uchun huquqiy va tartibga soluvchi manbalarga, shuningdek, ilmiy adabiyotlarda "davlat-xususiy sheriklik" atamasining bir qancha talqinlariga murojaat qilaylik.

V.G.Varnavskiy ta'kidlaganidek, davlat-xususiy sheriklikning asosi faqat yirik, ijtimoiy ahamiyatga ega loyiha bo'lishi mumkin¹⁷. V.V.Gorovenko va D.A.Samolov sheriklikning uzoq muddatli xarakterini qo'shimcha ravishda davlat-xususiy sheriklik sohasidagi munosabatlarning o'ziga xos xususiyati sifatida ta'kidlaydilar, "bu doirasida tomonlarning bunday munosabatlarda ishtirok etish xavfi taqsimlanadi"¹⁸. L.A.Izgalina "hamkorlikning barcha tomonlari, shu jumladan mahalliy hamjamiyatlarning

¹⁵ Ўзбекистон Республикасининг "Давлат-хусусий шериклик тўғрисида"ги қонун // lex.uz/docs/4329270.

¹⁶ Ўзбекистон Республикасининг "Давлат-хусусий шериклик тўғрисида"ги қонун // lex.uz/docs/4329270.

¹⁷ Варнавский В.Г. Государственно-частное партнерство. М., 2009.

¹⁸ Горovenko В.В., Самоловов Д.А. Концессионное соглашение и соглашение о государственно-частном партнерстве как договорные формы государственно-частного партнерства // Академический вестник. 2014. № 4. – С. 70.

manfaatlarini inobatga olgan holda” davlat-xususiy sheriklikni yaratish bo'yicha qaror qabul qilishda shaffoflik zarurligini ta'kidlaydi¹⁹.

Darhaqiqat, ushbu fikrga qo'shilgan holda, fikrimizcha, jamoat xavfsizligini samarali ta'minlashda mahalliy hamjamiyatlarning manfaatlarini inobatga olish muhim ahamiyatga ega hisoblanadi. S.A.Ovchinnikov va M.D.Zemskovlarning fikricha, dastlab har qanday davlat-xususiy sheriklik loyihasining eng muhim xatarlaridan biri uning moliyaviy nochorligidir²⁰.

Davlat-xususiy sheriklikka oid atamalarning mazmuni²¹

Davlat-xususiy sheriklik	Davlat sherigi va xususiy sherikning muayyan muddatga yuridik jihatdan rasmiylashtirilgan, davlat-xususiy sheriklik loyihasini amalga oshirish uchun o'z resurslarini birlashtirishiga asoslangan hamkorligi;
Davlat-xususiy sheriklik loyihasi	Iqtisodiy, ijtimoiy va infratuzilmaviy vazifalarni hal etishga qaratilgan, xususiy investitsiyalarni jalb etish va (yoki) ilg'or boshqaruv tajribasini joriy etish asosida amalga oshiriladigan tadbirlar majmui;
Davlat-xususiy sheriklik loyihasining konsepsiyasi	Davlat sherigi va (yoki) xususiy tashabbuskor tomonidan tayyorlanadigan, davlat-xususiy sheriklik loyihasini amalga oshirishni hal etishga doir tanlovni asoslab beradigan, ushbu loyihaning qiymatini va tavsifini belgilaydigan, uni amalga oshirishning samaradorligi va dolzarbligi asoslarini, asosiy tavsifnomalari va o'ziga xos xususiyatlarini, shuningdek jalb qilinadigan investitsiyalarning qaytarilishini ta'minlash mexanizmlarini o'z ichiga olgan hujjat;
Davlat-xususiy sheriklik obyekti	Loyihalashtirilishi, qurilishi, barpo etilishi, yetkazib berilishi, moliyalashtirilishi, rekonstruksiya qilinishi, modernizatsiyalashtirilishi, foydalanilishi va xizmat ko'rsatilishi davlat-xususiy sheriklik loyihasini ro'yobga chiqarish doirasida amalga oshiriladigan mol-mulk, mulkiy komplekslar, ijtimoiy infratuzilma, shuningdek davlat-xususiy sheriklik loyihasini amalga oshirish jarayonida joriy etilishi lozim bo'lgan ishlar (xizmatlar) va innovatsiyalar;
Davlat sherigi	O'zbekiston Respublikasi bo'lib, davlat boshqaruvi organlari, mahalliy ijro etuvchi hokimiyat organlari, shuningdek O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi tomonidan vakolat berilgan boshqa organlar (tashkilotlar) yoki ularning birlashmalari uning nomidan ish yuritadi;

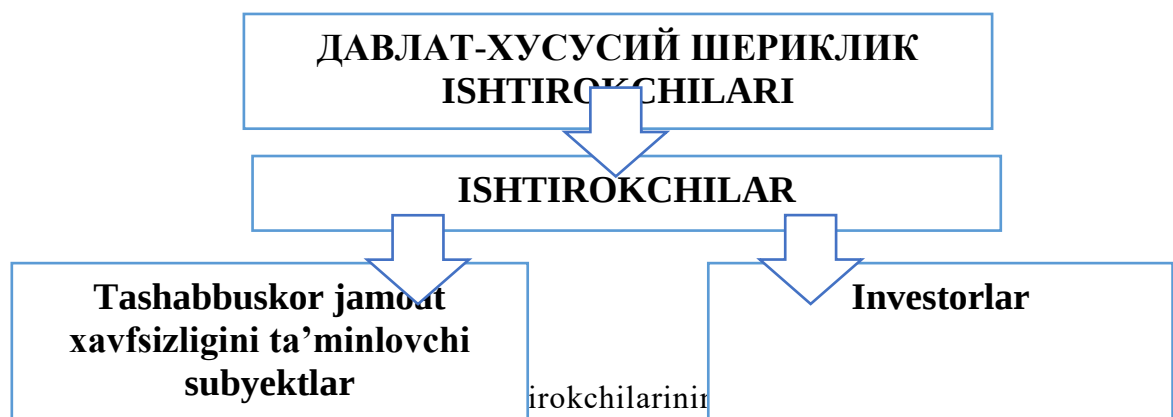
¹⁹ Изгалина Л.А. Глобальный кризис и механизмы государственно-частного партнерства // Власть. 2009. № 10. –С. 84.

²⁰ Овчинников С.А., Земсков М.Д. Риски государственно-частного партнерства в электронном правительстве и их определение // Информационная безопасность регионов. 2013. № 1.

²¹ Ўзбекистон Республикасининг 2019 йил 10 майда имзоланган “Давлат-хусусий шериклик тўғрисида” ЎРҚ-537-сонли Қонуни. Қонунчилик палатаси томонидан 2019 йил 26 апрелда қабул қилинган, Сенат томонидан 2019 йил 3 майда маъқулланган. – 3-модда.

Davlat-xususiy sheriklik obyektidan erkin foydalanilishi uchun to'lov	Davlat-xususiy sheriklik to'g'risidagi bitimga muvofiq davlatxususiy sheriklik obyektidan foydalanish (uni ekspluatatsiya qilish) va (yoki) ushbu obyektga xizmat ko'rsatish davrida undan erkin foydalanilishini ta'minlaganlik uchun xususiy sherikka davlat sherigi tomonidan amalga oshiriladigan to'lovlar;
Foydalanganlik uchun to'lov	Tovarlarni (ishlarni, xizmatlarni) iste'mol qiluvchilardan davlatxususiy sheriklik to'g'risidagi bitimga muvofiq davlat-xususiy sheriklik loyihasini amalga oshirish doirasida xususiy sherik tomonidan yig'ib olinadigan to'lovlar
Xususiy sherik	O'zbekiston Respublikasining yoki chet davlatning qo-nun hujjatlariga muvofiq ro'yxatdan o'tkazilgan, davlat sherigi bilan davlat-xususiy sheriklik to'g'risida bitim tuzgan tadbirkorlik faoliyati subyekti va shunday subyektlarning birlashmasi.

DXSh ishtirokchilari ham qonun doirasida faoliyat ko'rsatish uchun, belgilangan tartibda birlashadi. Bularning o'zaro bog'liqligi quyidagi rasmda keltirilgan (1-rasm).

Hozirgi vaqtda O'zbekistonda davlat-xususiy sheriklik loyihalarining aksariyati, davlat organlari bilan kelishilgan holda sog'liqni saqlash, ta'lim, qishloq xo'jaligi va boshqa ijtimoiy sohalarda xususiy investorning mablag'larini jalb qilish tizimi asosida amalga oshirilmoqda. Binobarin, xususiy sherik jamoat xavfsizligini ta'minlash borasida davlat-xususiy sheriklik loyihasini boshlash bosqichida uni muvaffaqiyatli va sifatli amalga oshirish uchun yetarli miqdorda o'z moliyaviy resurslariga ega emas. Tahlilni hisobga olgan holda, biz jamoat xavfsizligini ta'minlash sohasida davlat-xususiy sheriklikning samarali va barqaror rivojlanishiga to'sqinlik qiladigan qonunchiligimizning muammoli jihatlarini tahlil qilamiz.

Bizni fikrimizcha, **“jamoat xavfsizligini davlat xususiy sheriklik asosida ta'minlash** bu – davlat mamlakat hayotida aholi tinchligi va farovonligini shuningdek, siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy, huquqiy va boshqa yo'nalishlardagi kompleks chora-tadbirlarni yozma shartnoma asosida yuridik tashkilotlar bilan hamkorlikda amalga oshirishdir”.

Davlat-xususiy sheriklik asosida jamoat xavfsizligini ta'minlash bo'yicha quyidagi takliflarni ko'rib chiqish mumkin:

birinchidan, qo'riqlash xizmatlari uchun xususiy kompaniyalarni jalb qilish: Davlat muassasalari, maktablar va jamoat joylarini qo'riqlash uchun litsenziyalangan xususiy qo'riqlash kompaniyalarini jalb qilish. Bu politsiya kuchlarini strategik vazifalarga yo'naltirish imkonini beradi;

ikkinchidan, texnologik infratuzilmani rivojlantirish: Xususiy sektor bilan hamkorlikda videokuzatuv kameralari, yuz tanish tizimlari, sensorlar va boshqa xavfsizlik texnologiyalarini joriy etish. Buning uchun xususiy kompaniyalar bilan shartnomalar tuzish va ularning texnologiyalarini jamoat xavfsizligi infratuzilmasiga integratsiya qilish mumkin.

uchinchidan, kiberxavfsizlik hamkorligi: Davlat va xususiy sektor o'rtasida kiberxavfsizlikni ta'minlash bo'yicha hamkorlikni kuchaytirish. Bu kiberhujumlardan himoya qilish bo'yicha yangicha yechimlarni ishlab chiqish va joriy etish, shuningdek, kiberxavfsizlik bo'yicha muntazam mashg'ulotlar o'tkazishni o'z ichiga oladi.

to'rtinchidan, jamoat xavfsizligi bo'yicha ilmiy-tadqiqot ishlari: Xususiy kompaniyalar va ilmiy-tadqiqot muassasalari bilan hamkorlikda jamoat xavfsizligini oshirish bo'yicha tadqiqotlar o'tkazish va innovatsion yechimlarni ishlab chiqish.

beshinchidan, aholini xabardor qilish va o'qitish: Xususiy sektor bilan hamkorlikda jamoat xavfsizligi bo'yicha aholini xabardor qilish va o'qitish dasturlarini amalga oshirish. Bu jamoat xavfsizligi bo'yicha turli ssenariylarga tayyorgarlikni oshirishga yordam beradi.

oltinchidan, finanslashtirish va investitsiyalar: Jamoat xavfsizligi sohasidagi loyihalarni amalga oshirish uchun xususiy investitsiyalarni jalb qilish. Bu yo'nalishda davlat va xususiy sektor o'rtasida investitsiyaviy sherikliklar tuzish mumkin.

yettinchidan, favqulodda holatlarda hamkorlik: Favqulodda holatlarda tezkorlikni ta'minlash uchun davlat va xususiy sektor o'rtasidagi hamkorlik mexanizmlarini rivojlantirish. Bu favqulodda vaziyatlarda xususiy kompaniyalarning resurslari va texnologiyalaridan foydalanishni nazarda tutadi.

sakkizinchidan, huquqiy doiralarni takomillashtirish: Davlat-xususiy sheriklik asosida jamoat xavfsizligini ta'minlash uchun huquqiy doiralarni takomillashtirish va qonunchilikni yangilash. Bu xususiy kompaniyalar bilan hamkorlikning huquqiy asoslarini mustahkamlashga imkon beradi.

jamoat xavfsizligini davlat xususiy sheriklik asosida ta'minlash – davlat mamlakat hayotida aholi tinchligi va farovonligini shuningdek, siyosiy, ijtimoiy-iqtisodiy, huquqiy va boshqa yo'nalishlardagi kompleks chora-tadbirlarni yozma shartnoma asosida yuridik tashkilotlar bilan hamkorlikda amalga oshirishdir.